

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2TdoV/12/2021
Identifikačné číslo spisu: 9518100042
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:9518100042.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu, JUDr. Pavla Farkaša, JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného P. P. pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papier podľa § 270 ods. 1, ods. 4 písm. b) Tr. zák. v spolupáchateľstve podľa § 20 Tr. zák., v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 30. januára 2023 v Bratislave dovolanie obvineného P. P. podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Jozefa Dobroviča proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 2. októbra 2018, sp. zn. 2To/11/2018, a rozhodol

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného P. P. sa odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd v Pezinku (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 28. júna 2018, sp. zn. PK-1T/5/2018 uznal obvineného P. P. (spolu s obvinenými Z. G. a T. T.) za vinného z obzvlášť závažného zločinu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 1, ods. 3 písm. b) Tr. zák. spáchaného v spolupáchateľstve podľa § 20 Tr. zák., a to na skutkovom základe, že

P. P., T. T. a Z. G. si od presne nezisteného času, najneskôr od mája 2017, na presne nezistenom mieste zadovážili falšované bankovky v nominálnej hodnote 500,- Eur, najmenej v sume 51.500,- Eur, pričom dňa 14. júna 2017 v nákupnom centre P. na O. Y. č. XX v G. T. T., Z. G. a P. P. predali formou predstieraného prevodu agentovi - príslušníkovi Policajného zboru 1 ks falošnej bankovky v nominálnej hodnote 500,- Eur so sériovým číslom K. ako vzorku za sumu 270,- Eur, následne dňa 18. júna 2017 na čerpacej stanici Slovnaft v F. Z. T. T. a P. P. predali formou predstieraného prevodu agentovi - príslušníkovi Policajného zboru 1 ks falošnej bankovky v nominálnej hodnote 500,- Eur so sériovým číslom K. ako vzorku za sumu 280,- Eur a dňa 28. júna 2017 v F. v hoteli A. na Z. X/A T. T. predal formou tretieho predstieraného prevodu agentovi - príslušníkovi Policajného zboru 101 ks falošných bankoviek nominálnej hodnoty 500,- Eur, v celkovej hodnote 50.500,- Eur, za kúpnu cenu

25.000,- Eur, pričom uvedené bankovky vzal v motorovom vozidle, v ktorom sa nachádzal Z. G., a následne boli falošné bankovky zaistené a skúmané Národnou bankou Slovenska so záverom, že ide o falzifikáty so stupňom kvality „2“ - nebezpečný falzifikát a falzifikáty svojou kvalitou a vzhľadom môžu byť za nepriaznivých podmienok pre prijímateľa zameniteľné za pravú bankovku.

Špecializovaný trestný súd za to každému z obvinených uložil podľa § 270 ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov, na ktorého výkon ich zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia [§ 48 ods. 4 Tr. zák.] a rovnako tak im uložil ochranný dohľad na dobu 1 (jeden) rok (§ 76 ods. 1 Tr. zák., § 78 ods. 1 Tr. zák.).

Proti tomuto rozsudku podali všetci traja obvinení a prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) odvolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 2. októbra 2018, sp. zn. 2 To 11/2018, podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal obvinený P. P. dovolanie prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. Jozefa Dobroviča 29. septembra 2021.

Obvinený P. P. oprel dovolanie o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por., teda s odôvodnením, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený P. P. porušenie práva na obhajobu vzhliadol v absencii obhajcu po vznesení obvinenia v júni 2017. Napriek povinnej obhajobe mu bol obhajca ustanovený až 31. októbra 2017, pričom v medziobdobí boli nezákonne vykonávané výsluchy spoluobvinených a agenta V. G.. K porušeniu práva na obhajobu došlo aj postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nezaoberal vznesenou námietkou zaujatosti. Obvinený namietal nečinnosť, nie procesný postup, a preto sa o námietke malo konať. V tejto súvislosti poukázal na zjednocujúce stanovisko Tpj 15/06.

Ďalej sa obvinený nestotožnil s argumentáciou odvolacieho súdu k vyvráteniu policajnej provokácie tým, že konanie agenta vychádzalo v tom čase z dôvodne existujúceho podozrenia o dispozícii obvinených s bankovkami v sume 600 000,- Eur. Tieto závery sú v rozpore s dokazovaním. Agent nemal k dispozícii bankovku, ani vedomosť o objeme peňazí. Iniciatívne teda požadoval sumu 500 000,- Eur, čím určil rozsah skutku a právnu kvalifikáciu. Pri požadovaní nižšej sumy by bola právna kvalifikácia iná, pričom by bez ponuky agenta nedošlo k žiadnemu trestnému činu.

K nezákonnému postupu orgánov činných v trestnom konaní a k porušeniu práva na obhajobu došlo aj použitím A. Á., s krycím menom „T.“. V spise sa nenachádza evidencia, na aké úkony mal byť použitý napriek tomu, že vedenie evidencie je dané zákonom o Policajnom zbore. Obvinený T. mu bezvýhradne dôveroval. Práve Á. konajúci v prospech polície žiadal obvineného T. o zabezpečenie falošných bankoviek, nakontaktoval T. na agenta, priviezol ho k hotelu A. za účelom predaja falošných bankoviek, a to ako osoba nekonajúca v pozícii agenta. Svedok Á. naviedol obvinených a umožnil kontakt s kupujúcim. Polícia mala podrobnú fotodokumentáciu s úradnými záznamami s výnimkou stretnutia v hoteli A., aj keď tam malo dôjsť k odovzdaniu 500.000,- Eur. Dôvodom bolo dovezenie obvineného T. svedkom Á.. Polícia teda prostredníctvom Á. riadila uskutočňovanie trestnej činnosti.

Ponúknutím zakúpenia falošných bankoviek dochádza k objednaní nelegálneho tovaru, a teda k spáchaniu trestného činu, čo agent vedel. Ak by nebol agentom, dopustil by sa trestného činu ako objednávateľ. Vykonávanie takejto činnosti v pozícii agenta neznamená, že nejde o trestný čin. Navádzanie agentom na spáchanie trestného činu je výslovne zakázané v ustanovení § 117 Tr. por. Agent bol pribratý do trestného konania za účelom vyvolania spáchania trestného činu, čo vyplýva zo zvukového záznamu zo 14. júna 2017.

Súdy nižšieho stupňa nesprávne vyhodnotili vyšetrovacie úkony polície. Ich konanie nemožno posúdiť inak ako policajnú provokáciu. Trestné stíhanie začalo na základe nezákonného postupu, a preto v zmysle teórie „ovocia otráveného stromu“ bolo nezákonné aj vykonané dokazovanie, v dôsledku čoho nebolo možné prihliadať ani na jeden dôkaz vykonaný po vznesení obvinenia. V danom prípade sa neuplatní ani poukaz na judikatúru Najvyššieho súdu Spojených štátov k uvedenej teórii, keďže orgány činné v trestnom konaní získanie dôkazov dodatočne nezlegalizovali.

Dovolaciemu súdu navrhol rozsudkom vysloviť, že napadnutým uznesením, ako aj v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v neprospech obvineného P. P., napadnuté uznesenie a rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť v celom rozsahu a Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku prikázať, aby vec v potrebnom rozsahu opäť prejednal a rozhodol.

K dovolaniu bolo pripojené rukou písané podanie obvineného P. P. označené ako „Doplnenie dovolania k sp. zn. PK-1T/5/2018 a uzneseniu NS SR sp. zn. 2To/11/2018“, ktorým sa obvinený pripojil k dovolaniu a doplnil ho o námietku týkajúcu sa ďalšej osoby pri odovzdávaní peňazí v hoteli A.. Zabezpečenie a predloženie poverení k tejto osobe malo byť uskutočnené ešte v prípravnom konaní, nie na hlavnom pojednávaní. Z tohto dôvodu bola prítomnosť druhého agenta na akcii protizákonná, keďže je ťažko dokázateľné, že k vyhotoveniu povolenia nedošlo dodatočne po vznesení námietky obhajcom. Táto závažná procesná chyba, ktorá sa vzhľadom na neopakovateľnosť úkonu (preukázanie orgánov činných v trestnom konaní, že všetky úkony boli vykonané v súlade so zákonom a Trestným poriadkom) nedá opraviť na hlavnom pojednávaní, keďže z nej okrem odposluchov neexistuje iná dokumentácia k stretnutiu a spôsobu dopravy obvineného T.. K ostatným stretnutiam bola dokumentácia vyhotovená.

Dovolaciemu súdu opätovne navrhol, aby zrušil napadnuté rozhodnutia a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Predseda senátu súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. zaslal rovnopisy dovolania a doplnenie dovolania obvineného P. P. na vyjadrenie prokurátorovi. Prokurátor v písomnom vyjadrení z 11. novembra 2021 navrhol dovolanie obvineného P. P. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť a v tomto smere poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. mája 2021, sp. zn. 2TdoV 7/2019, ktorým podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol totožné dovolania obvinených Z. G. a T. T..

Obvinený P. P. na vyjadrenie prokurátora, či už sám alebo prostredníctvom ustanoveného obhajcu nereagoval.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaniach skúmal procesné podmienky pre ich podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom ustanoveného obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., § 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por., avšak dovolací súd zistil, že dovolanie obvineného P. P. je potrebné odmietnuť, pretože nie je dôvodné.

Najvyšší súd na úvod pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa

týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (bližšie viď R 120/2012).

Obvinený P. P. vo svojom dovolaní v podstate namietal úplne tie isté námietky (s výnimkou porušenia práva na obhajobu neustanovením obhajcu, keďže išlo o povinnú obhajobu a vykonávaním procesných úkonov v jeho neprítomnosti a postupom odvolacieho súdu, ktorý nekonal o jeho námietke zaujatosti), ktoré už v predchádzajúcom dovolacom konaní uplatnili spoluobvinení Z. G. a T. T.. Vzhľadom k tomu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky nezostalo nič iné, ako len v plnom rozsahu zopakovať svoju predchádzajúcu argumentáciu z uznesenia z 3. mája 2021, sp. zn. 2TdoV 7/2021, v ktorej sa podrobne vyrovnal s námietkami, ktoré uplatnil aj obvinený P. P..

K namietanému porušeniu práva na obhajobu obvineným je potrebné uviesť, že konštantná judikatúra odvolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru, ako aj čl. 50 ods. 3 ústavy nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom. Medzi porušenie iných obhajovacích práv je možné zaradiť aj nesprávne procesne vykonané dokazovanie, ktoré vedie k popretiu zásady kontradiktórnosti konania a s tým súvisiace znemožnenie obvinenému vyjadriť sa k dôkazu tvoriacemu podklad rozhodnutia.

Obvinený P. P. námietkou o porušení práva na obhajobu vykonávaním dôkazov v čase, keď nemal ustanoveného obhajcu napriek tomu, že išlo o povinnú obhajobu, v podstate zhodne ako už predtým obvinený T. T. iba reagoval na odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu s tým, že „...podľa názoru najvyššieho súdu na str. 14. v uznesení z 2. októbra 2018, napadnutý rozsudok sa opiera iba o dôkazy, ktoré boli vykonané v čase, keď obhajcov mali. Nimi (obvinenými P. P. a T. T.) namietaná chyba konania sa tak nedotýka pre rozhodnutie podstatných dôkazov.

V tejto súvislosti dovolací súd len dopĺňa, že obvinenie pre vyššie uvedený trestný čin bolo obvinenému P. P. vznesené 29. júna 2017 a doručené až 25. októbra 2017, keďže tento zistiť že došlo k zadržaniu ostatných obvinených, opustil územie Slovenskej republiky a zadržaný bol až 18. októbra v Maďarsku na podklade európskeho zatýkacieho rozkazu, pričom následne bol pre účely tohto trestného stíhania vydaný. Všetky úkony (výsluchy spoluobvinených a agenta) podstatné pre neskoršie rozhodnutie o podanej obžalobe boli zopakované aj v čase, keď obvinenému P. P. bola ustanovená obhajkyňa, resp. keď si na plnú moc zvolil dvoch obhajcov. V tomto smere sa preto dovolací súd stotožnil so záverom odvolacieho súdu, že k porušeniu práva obvineného P. P. nedošlo. Rovnako neopodstatneným je aj tvrdenie obvineného P. P., že odvolací súd nerozhodol o jeho námietke zaujatosti. Zo zápisnice z verejného zasadnutia bolo zistené, že odvolací senát procesne postupoval podľa § 32 ods.6 Tr. por. a o tejto námietke nekonal, keďže bola založená na iných dôvodoch ako sú uvedené v 31 Tr. por. a taktiež smerovala len voči procesnému postupu odvolacieho súdu.

Obvinený P. P. rovnako vzhliadol porušenie práva na obhajobu v použití svedka A. Á. na riadenie skutku, v pochybnom spôsobe vypočutia svedka deň pred ukončením obhajoby a v absencii fotodokumentácie alebo úradného záznamu zo stretnutia v hoteli A..

Obvinený P. P. bližšie neuviedol, v čom mal spočívať nesprávny spôsob vypočutia svedka. Dovolací súd preto túto časť námietky (z rovnakého dôvodu ako už predtým u obvinených Z. G. a T. T.) nemohol podrobiť prieskumu.

Pokiaľ ide o načasovanie výsluchu svedka A. Á., zo spisu nevyplýva tvrdenie obvineného P. P., že by vyšetrovateľ do poslednej chvíle odmietal návrhy obhajoby na vypočutie tohto svedka. V spise sa pred samotným výsluchom konaným 19. februára 2018, na ktorom svedok A. Á. odmietol vypovedať, nenachádza návrh na vykonanie výsluchu svedka, ani odmietnutie návrhu. Obhajcovia žiadali opakovanie výsluchu svedka až 20. februára 2018, v rámci návrhov na doplnenie vyšetrovania po preštudovaní vyšetrovacieho spisu. Návrh bol vyšetrovateľom zamietnutý s tým, že výsluch svedka nie je vzhľadom na (presne špecifikované) dôkazy potrebný. Svedok bol následne predvolaný na hlavné pojednávanie konané 7. júna 2018, kde opätovne odmietol vypovedať z dôvodu, že by si svojou výpoveďou mohol privodiť trestné stíhanie v súvislosti s prejednávanej skutkom.

Námietku ohľadne absencie fotodokumentácie alebo úradného záznamu zo stretnutia v hoteli A. rovnako obvinený P. P. prvýkrát prezentoval až v dovolacom konaní. V zmysle ustanovenia § 371 ods. 4 Tr. por. sa však na úspešné uplatnenie okolnosti známej už v pôvodnom konaní, ktorá spadá pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a) až písm. g) Tr. por., vyžaduje jej namietanie najneskôr v odvolacom konaní. Obvinený bol oboznámený s dôkazmi vykonanými v prípravnom konaní pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu. Napriek tomu danú námietku doteraz neuvádzal, preto sa ňou dovolací súd nezaoberal. Nad rámec dovolací súd považuje za potrebné navyše poznamenať, že na č. l. 687-696 sa nachádza prepis obrazovo-zvukového záznamu z daného stretnutia. Čiže stretnutie bolo zdokumentované.

K údajnému riadeniu skutku políciou prostredníctvom svedka A. Á. je potrebné uviesť, že súdy nižšieho stupňa takúto činnosť z vykonaného dokazovania nezistili. Dovolací súd pritom správnosť skutkových zistení nemôže posudzovať (s výnimkou dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, alebo korigovať len odvolací súd. Odvolací súd sa k obdobným námietkam obvinených, vrátane obvineného P. P. k účasti svedka A. Á. vyjadril (vrátane odkazu na príslušnú judikatúru najvyššieho súdu k danej problematike) na str. 18-19 svojho uznesenia, na ktoré dovolací súd v celom rozsahu poukazuje.

Konanie agenta bolo pritom podrobené prieskumu zo strany oboch súdov nižšieho stupňa. Predmetné dokumenty operatívno-pátracej činnosti žiadala obhajoba vylúčiť zo spisu. Súd prvého stupňa ich preto ani neoboznamoval na hlavnom pojednávaní. Prvá bankovka v hodnote 500,- Eur bola 7. júna 2017 zaslaná na odborný posudok do Národnej banky Slovenska (ďalej len „NBS“). Z posledného odstavca odborného posudku vyplýva, že v zmysle ustanovenia § 3 ods. 5 vyhlášky NBS č. 607/2008 Z. z. si NBS falzifikát ponecháva v archíve falzifikátov odboru riadenia peňažnej hotovosti.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nebol naplnený.

Nezákonnosť vykonaných dôkazov obvinení, vrátane obvineného P. P., vyvodzovali najmä z údajnej nezákonnej spolupráce orgánov činných v trestnom konaní so svedkom A. Á. a policajnej provokácie.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Najvyšší súd zastabilizoval svoj názor k aktivite polície a prípadnej policajnej provokácii vo viacerých rozhodnutiach, resp. v judikáte.

I. Skrytou aktivitou polície je operatívne zisťovanie skutočností dôležitých pre trestné konanie, odhalenie páchatel'a trestného činu, zabezpečenie dôkazu o jeho trestnoprávne postihnuteľnom konaní, zabránenie mu v jeho pokračovaní a minimalizácia spôsobených škôd.

Policajnou provokáciou je zámerné, aktívne a cielené podnecovanie alebo navádzanie, či iné vedomé iniciovanie alebo navádzanie, či iné vedomé iniciovanie spáchanej trestnej činnosti u druhej osoby, ktorá by inak protiprávne nekonala. Pokiaľ by činnosť polície bola vedená len snahou, aby kontaktovaná osoba spáchala trestný čin bez zistenia skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že páchatel' by spáchal trestný čin aj vtedy, ak by príkaz na použitie agenta nebol vydaný (§ 117 ods. 2 Trestného poriadku), išlo by o neprípustnú policajnú provokáciu trestného činu.

II. Za kľúčovú odlišnosť skrytej aktivity polície od policajnej provokácie sa považuje skutočnosť, že polícia neiniciouje, t. j. nevytvára u kontaktovanej osoby vôľu spáchať trestný čin, ale vytvára pre spáchanie trestného činu vhodné podmienky. Tieto podmienky však nesmú byť mimoriadne, ale objektívne možné v danej situácii obvyklé a musia nastať až s časovým odstupom potom, čo páchatel' si osvojil úmysel spáchať trestný čin a preukázateľne spravil kroky k jeho spáchaniu“ (uznesenie najvyššieho súdu z 1. septembra 2012, sp. zn. 5 To 9/2011, uverejnené v Zo súdnej praxe pod č. 47/2012).

Argumentácia z vyššie uvedeného uznesenia bola následne použitá vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu. Následne bol k policajnej provokácii prijatý judikát R 52/2014:

Pod policajnou provokáciou treba rozumieť zámerné, aktívne podnecovanie alebo navádzanie, či iné iniciovanie spáchania trestnej činnosti vedené snahou, aby osoba, ktorá by inak protiprávne nekonala, spáchala trestný čin.

Skrytou aktivitou polície je činnosť zameraná na zistenie skutočností dôležitých pre trestné konanie, odhalenie páchatel'a trestného činu, zabezpečenie dôkazov o jeho trestno-právne postihnuteľnom konaní, zabránenie mu v jeho pokračovaní a na minimalizáciu spôsobených škôd.

Kľúčovú odlišnosť skrytej aktivity polície od policajnej provokácie charakterizuje skutočnosť, že polícia neiniciouje, t. j. neovplyvňuje u osoby vôľu spáchať trestný čin, ale takýmto zámerom vytvára u nej podmienky na dokonanie trestného činu, ktoré však nesmú byť výnimočné, ale objektívne možné, v danej situácii obvyklé a musia nastať až s časovým odstupom potom, čo sa páchatel' rozhodol spáchať trestný čin a preukázateľne urobil kroky k jeho spáchaniu.

Predmetný judikát poukazoval (obdobne ako obvinení) na jedno z rozhodnutí ESLP:

„Policajnou provokáciou je situácia, keď agent ako člen bezpečnostných zložiek alebo osoba jedajúca na základe ich pokynov, sa neobmedzí na čisto pasívne vyšetrovanie trestnej činnosti, ale za účelom obstarania dôkazov potrebných k zahájeniu trestného stíhania vyvinie taký vplyv, že dotyčnú osobu podnieti k spáchaniu trestného činu, ku ktorému by inak nebolo došlo“ (rozhodnutie ESLP vo veci Ramanauskas proti Litve z 5. februára 2008, č. 74420/01).

ESLP sa policajnou provokáciou zaoberal aj v ďalších rozhodnutiach (okrem uvádzaných obvinení, aj napr. vo veci Scholer proti Nemecku z 18. decembra 2014, č. 14212/10; Sepil proti Turecku z 12. novembra 2013, č. 17711/07, Nosko a Nefedov proti Rusku z 30. októbra 2014, č. 5753/09 a č. 11789/10 atď.), pričom pre posúdenie jednotlivých prípadov vychádzal z materiálnej zložky a procesnej zložky. V rámci materiálnej zložky ESLP skúma dôvodnosť utajenej operácie (existencia objektívneho podozrenia z páchania trestnej činnosti, konkrétne dôkazy dokladajúce prvotné úkony vedúce k spáchaniu trestného činu, predchádzajúca protiprávna činnosť alebo úmysel, overiteľnosť informácií), pasívnosť spôsobu vyšetrovania, zákonom predvídateľný postup operácie a riadny dohľad nad

operáciou. Podozrenie nie je dané, ak záujmová osoba je bezúhonná, nezačalo sa proti nej predbežné vyšetrovanie a pre políciu ide o neznámu osobu. Vyšetrojúce orgány nekonajú pasívne, ak iniciatívne kontaktujú záujmovú osobu, prehovárajú ju, ak odmietne ponuku, naliehajú na ňu, prisľúbia peňažný zisk alebo apelujú na súcit. Procesná zložka pozostáva z povinnosti súdov preskúmať námietky o policajnej provokácii, dôvodnosť a rozsah operácie, ako aj preukázať, že k navedeniu nedošlo.

Spoločným menovateľom všetkých rozhodnutí (najvyššieho súdu, aj ESLP) je neprípustnosť konania polície prostredníctvom agenta, ktoré spočíva v podnecovaní spáchania trestného činu, t. j. v ovplyvňovaní vôle páchatel'a vôbec trestný čin spáchať, resp. ho spáchať vo väčšom rozsahu, ako zamýšľal. Zároveň sa od súdov vyžaduje dôsledné preskúmanie podmienok, za akých došlo k použitiu agenta.

V prejednávanej trestnej veci mali orgány činné v trestnom konaní z operatívno-pátracej činnosti z 2. júna 2017 informácie, že obvinení by sa mali dopúšťať trestnej činnosti v súvislosti s falšovaním, pozmeňovaním a neoprávnenou výrobou peňazí a cenných papierov, pričom mali ponúkať na predaj falošné eurobankovky v hodnote 600.000,- Eur. V dôsledku týchto zistení vyšetrovateľ Policajného zboru začal uznesením z 5. júna 2017, ČVS: PPZ-555/NKA-PZ-BA-2017 trestné stíhanie vo veci obzvlášť závažného zločinu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 1, ods. 3 písm. a), ods. 4 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. i) Tr. zák. Následne sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, vydal 9. júna 2017 príkazy na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky. Z monitorovaných hovorov záujmových osôb bolo zistené, že obvinený T. T. mal 10. júna 2017 s inou osobou (volaný) rozprávať o „papieroch“ v množstve „šesťstotísíc“ s tým, že ich „...do stredy môže zobrať...“ a „...keď je potom do budúca, tak keď sa objedná tak tri, štyri dni treba počkať na „love“...“. Zároveň uvádzal, že „...Z. má pri sebe hej, skúšku hej, ale P. to má pod rukou priamo.“ V ďalšom telefonáte z toho istého dňa obvinený T. T. s tou istou osobou riešil, čo za to budú mať s tým, že sa dohodli na „päťdesiatpäť“. Príkazy na použitie agenta a prvý predstieraný prevod boli vydané 13. júna 2017.

Z uvedeného vyplýva, že agent bol použitý až na základe dôvodného podozrenia o obchodovaní s falošnými eurobankovkami, t. j. v čase, kedy zistené skutočnosti nasvedčovali úmyslu obvinených spáchať trestný čin. Agentu s obvinenými následne naozaj nakontaktoval svedok A. Á., ktorý obvinenému T. T. dal na agenta číslo. Takéto konanie však v zmysle judikatúry najvyššieho súdu nie je v rozpore so zákonom, keďže za činnosť nesúladnú so zákonom sa nepovažuje, ak oznamujúca osoba následne umožní riadne ustanovenému agentovi priamo alebo nepriamo nadviazať kontakt s páchatel'mi pripravovaného alebo páchaného trestného činu (bližšie pozri R 2/2017). Aj keď v konaní nebolo preukázané, že svedok A. Á. bol oznamovateľom, z monitorovaných hovorov je evidentné, že nejakú úlohu v konaní zohral. Ak teda môže oznamovateľ sprostredkovať kontakt medzi agentom a páchatel'mi, o to viac nemožno takéto konanie považovať za nezákonné u inej osoby. Navyše z monitorovaného telefónneho hovoru je zrejmé, že obvinený T. T. čakal, kedy sa mu svedok A. Á. ozve ohľadne času a ďalších okolností, vrátane telefónneho čísla na agenta.

Zároveň z konania svedka A. Á. sa nedá vyvodiť riadenie skutku, ako sa toho domáhajú obvinení, vrátane obvineného P. P.. V predchádzajúcich odsekoch dovolací súd jasne rozviedol skutočnosti, z ktorých je zrejmé, že obvinení boli rozhodnutí páchať trestnú činnosť aj pred kontaktom s agentom, pričom na stretnutiach s ním riešili celú záležitosť bez akejkoľvek účasti svedka A. Á. (na uvedenom nemení nič ani skutočnosť, že svedok A. Á. doviezol obvineného T. T. na stretnutie v hoteli A.).

K určovaniu rozsahu skutku agentom, z ktorého by prípadne bolo možné vyvodiť exces, a z toho vyplývajúcej právnej kvalifikácie je predovšetkým potrebné uviesť, že obvinení boli uznaní za vinných len v rozsahu skutočne odovzdaných falošných bankoviek agentovi vo výške 51.500,- Eur (obdobne bola upravená skutková veta oproti obžalobe). Preto námietka obvinených, že agent svojvoľne uviedol sumu 500.000,- Eur, je irelevantná. V tejto súvislosti je ešte nad rámec potrebné podotknúť, že z monitorovaných hovorov vyplývalo, že mali mať k dispozícii väčšie množstvo falošných bankoviek.

Dovolací súd k tejto námietke v neposlednom rade konštatuje nezistenie okolností vedúcich k záveru o policajnej provokácii a konaní agenta mimo zákonný rámec, ktoré by odôvodňovali nezákonnosť dôkazov, nakoľko polícia iba vytvorila vhodné podmienky. K týmto skutočnostiam sa sudy nižšieho stupňa vyjadrili na str. 10 rozsudku súdu prvého stupňa, resp. str. 17-19 uznesenia odvolacieho súdu, čím bola naplnená aj procesná zložka vyžadovaná ESĽP. Z uvedených dôvodov potom vyznieva námietka absencie hodnotenia pôsobenia agenta a poukaz na rôzne rozhodnutia ESĽP tendenčne. Taktiež je na prejednávane konanie neaplikovateľné rozhodnutie najvyššieho súdu z 15. novembra 2017, sp. zn. 6 To 4/2017, v ktorom najvyšší súd vytkol súdu prvého stupňa najmä nesprávne vykonané dokazovanie (aj vo vzťahu k nesprávnemu postupu pri vypočutí agenta, za ktorého bol ustanovený svedok, ktorý sa mal podieľať na páchaní predmetnej trestnej činnosti) a nevyrovnanie sa so všetkými námietkami k použitiu agenta. V konaní napadnutom dovolaniami k takýmto pochybeniam nedošlo.

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. nebol naplnený.

Dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

Spomenutý dovolací dôvod naplnia aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) a pod., i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani doplniť (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Dovolací súd nezistil, že by skutok popísaný v skutkovej vete bol subsumovaný pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu, jednalo sa o iný trestný čin alebo vôbec nebol trestným činom. Na uvedené nemá vplyv tvrdenie obvineného P. P., že skutok nemohol byť trestným činom, lebo boli navedení agentom a svedkom A. Á. Argumentácia obvineného bola zo strany dovolacieho súdu vyvrátená v inej časti rozhodnutia. Nad rámec dovolací súd poznamenáva, že napr. obvinený T. T. pritom počas prípravného konania, ako aj konania pred súdom, nepopieral spáchanie daného skutku.

Pokiaľ ide o údajné spáchanie trestného činu agentom vo vzťahu „k objednanému a nedodanému tovaru“, ako aj nesplnenia podmienok podľa § 30 Tr. zák., je na orgánoch činných v trestnom konaní vyhodnotiť konanie jednotlivých osôb a trestné stíhanie začať. Dovolací súd do toho nemôže zasahovať, keďže v zmysle ustanovenia § 2 ods. 15 Tr. por. platí tzv. obžalovacia zásada. Prokurátor je až do „prenesenia“ konania na súd tzv. dominus litis (pán sporu), pričom Trestný poriadok neupravuje možnosti intervencie do začatia trestného stíhania a vzniesenia obvinenia konkrétnej osobe. Ani prípadné spáchanie trestného činu agentom by však neovplyvnilo správnosť rozhodnutí súdov nižšieho stupňa v prejednávanej trestnej veci. Dovolací súd opätovne pripomína, že obvinení boli uznaní za vinných iba v

rozsahu, v ktorom skutočne došlo k odovzdaniu falošných bankoviek.

Aj obvinený P. P. taktiež poukazoval na nepreukázanie úmyslu a spolupáchateľstva. Nedostatok subjektívnej stránky trestného činu (úmysel) nie je možné namietat' v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (ani žiadneho iného). Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (S 3/2011-II). Absenciu spolupáchateľstva obvinený preukazoval časťami svedeckých výpovedí. Ide o skutkové okolnosti, ktoré nespádajú pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (čo priamo vyplýva z dikcie zákona). Navyše participáciou obvineného na skutku sa v dostatočnej miere zaoberali sudy nižšieho stupňa, na ktorých argumentáciu (najmä odvolacieho súdu na str. 15-16 uznesenia) dovolací súd v celom rozsahu poukazuje.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nebol daný.

Zvyšné námietky obvineného smerovali k posudzovaniu obsahu výpovede svedkov, k polemike s ďalšími dôkazmi, ako aj k iným skutkovým okolnostiam. Takéto námietky (hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstavám obvinených), však svojim obsahom nenapĺňajú žiaden dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por. Skutkové okolnosti je zasa dovolací súd oprávnený skúmať len na základe dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Tr. por.

Vzhľadom na uvedené najvyšší súd pomerom hlasov 5:0 dovolanie obvineného P. P. podľa § 382 písm. c) Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.